

1. AgriNatur AT-HU virtuális szakértői konferencia

időpont 2020. április 22. szerda (9.30 – 11.15 óra)

hely virtuális konferencia

résztevők lásd: jelenléti ív

Dokumentáció

Agenda

1. Köszöntés, bevezetés
2. Vadméhek monitorozása
3. Összefoglalás és kitekintés
4. Jelenléti ív

Köszöntés és bevezetés

Susanne Leputsch köszönti az AgriNatur projekt 1. virtuális konferenciáján megjelent 30 résztvevőt. Ez a formátum kísérleti jellegű kezdeményezés az AgriNatur Stratégia kialakításával kapcsolatos közös munka végzésére a CoVid19 járvány általi megszorítások adta nehézségek ellenére. Leputsch kifejti a projekt állását és elmagyarázza a működését.

Alois Mätzler szervezési útmutatásokat ad, többek között a virtuális konferencia prezentációival kapcsolatban. A prezentációkkal kapcsolatos anyagok elérhetőek a következő weboldalakon:

- [cbc.wien](https://www.cbc.wien.at/) (→ Projekte → Umwelt/Nachhaltigkeit → AgriNatur)
- interreg-athu.eu/agrinaturathu/

Kérdéseket e-mailben a meeting alatt is fel lehet tenni. Ezeket a kérdéseket az aktuális prezentáció után a plénumban válaszolják meg.

Vadméhek monitorozása

Előadó: Esther Ockermüller

Prezentáció: lásd még cbc.wien

Gondolatok a megbeszélésről és a következtetésekről

ssz.	Kérdés, Input	Válasz
1	H. Kutzenberger: Milyen magas az egyes vadméhfajok mobilitása és az úratelepülés hatósugara a szántóföldi növénykultúrák változásakor?	E. Ockermüller: Az egyes vadméhfajok gyűjtési repülési távolságának rádiusza - a vadméhek testének méretétől függően - a fészkek és a tápláléknövény között kb. 200 -1000 méter. Ha teljesen új élettér betelepüléséről van szó, ez több km is lehet.
2	H. Kutzenberger: Mi a szántóföldi nyílt talajú területek jelentősége a talajlakó vadméhek szaporodására, vagy túl nagy a talajművelés általi pusztítás - vannak-e mutatók az egyes kultúrákra vonatkozóan?	E. Ockermüller: Amikor a szántóföldek még nem voltak erősen benöve, a vadméhek előszeretettel használták a szabadon maradó területeket. A lyukak kb. 10-20 cm-rel vannak a föld alatt, ezért nagyon fontos a szántás mélységének csökkentése a lyukak épségének megőrzése érdekében. (Megjegyzés: az <i>Andrena</i> , <i>Halictus</i> és a <i>Lasioglossum</i> fajok a talajban telelnek át.)
3	H. Kutzenberger: Mi a szerepük a mezővédő erdősávok szabad földfelületeinek a talajban költő fajok szaporodására?	E. Ockermüller: Nagy szerepük van, mert a szántóföldekkel ellentétben ezeket nem bolygatják.
4	T. Wrbka: Tájérendezési javaslatokhoz kapcsolódóan -Érdemes-e általában támogatni a vadméheket, vagy inkább speciális fajokkal kellene foglalkozni?	E. Ockermüller: Mindkettő. Egyrészt meg kell őrizni, ill. támogatni kell a terület teljes vadméh állományának sokszínűségét, másrészt meg kell határozni és megfelelő módon segíteni kell a ritka célfajokat is. Ezek iránt Bécs különös felelősséget érez. Figyelembe kell venni, meghatározott virágos növényekre specializálódott fajok esetén, pl. a sajátos igényeket az élettér vonatkozásában.
5	M. Schnetz: A szántóföld nagyságának mi a jelentősége?	E. Ockermüller: Minél nagyobb a szántóföld, annál kevesebb egyed és faj található rajta. Minél kisebb a szántóföld, minél változatosabbak a tájelemek (pl. sövények, fasorok, mezsgyék) annál több a faj és nagyobb az egyedszám.
6	Miért olyan különleges a krumpliföld?	E. Ockermüller: A vizsgált területen lévő

		krumpliföldek különösen gyomosak voltak. A töltögetés miatt keletkező ferde nyílt talajfelületek nagyon vonzóak bizonyos vadméhek számára. A krumpli virága sok faj számára kedvelt nektárforrást jelent. Összehasonlításként gabonaföldeken csak márciusban és áprilisban sok a gyom, ezeket később a gabona elnyomja.
7	S. Lepusch: A szántó föld nagyságát illetően: - Lehet-e a földet meghatározott módszerekkel kisebb területekre szabdalni?	E. Ockermüller: Igen, különböző módszerekkel, mint pl. sövények, fasorok ültetésével. Az egyhangúságot megszakíthatjuk virágzó sávok közbeiktatásával (édeskömény).
8	J. Westerhof: A vadméhek más állatok, pl. egerek lyukait használják-e, vagy saját lyukakat ásnak?	E. Ockermüller: Egyes dongófélék, poszméhek használják pl. egerek elhagyott lyukait. A talajon fészkelő vadméhek elsősorban maguk ássák a lyukakat.
9	M. Kropf: Vannak-e a klasszikus gyomnövény csoportosulások között olyan veszélyeztetett archeophyták, amelyekre bizonyos oligolektikus fajoknak szükségük van?	E. Ockermüller: Ehhez nem jut eszembe méhfaj, ill. nem ismerek veszélyeztetett gyomnövényt. A legtöbb oligolektikus faj csak meghatározott növény családokra, növényfajokra specializálódott, nem egy bizonyos növényre. Ez azt jelenti, hogy ha pl. a gyom a ritka Lamiceae családhoz tartozik, akkor az erre a családra specializálódott méhek látogatni fogják. (Megjegyzés: Van egy ormányos bogár faj, amely a Consolida regalis növényre van utalva.)

Rétek regenerációjának monitorozása

Előadó: Norbert Sauberer
Prezentációt lásd cbc.wien

Gondolatok a megbeszélésről és a következtetésekről

ssz.	Kérdés, input	Válasz
1	Honnan van a vetőanyag?	N. Sauberer: REWISA Üzem, Johannes Dienst "Oberweiden im Marchfeld"-ből.
2	6 réttípus - különböző célok, kialakulnak-e réttípusok?	N. Sauberer: Alig. A kitűzött célt, a Solidago állományból sovány síkvidéki kaszáló kialakítását, sikerült elérni. Most (még) nem lehet világosan elkülöníteni differenciált rétfajtákat. Az elvetett Bromus hordeaceus és Festuca rupicola állományok átmenetet képeznek a Bromus hordeaceus és Festuca rupicola rétek felé.
3	H. Kutzenberger: Adott helyszíneken a Solidago átalakítása mulch - rozsvetéssel nem olyan eredményes?	N. Sauberer: Nedves helyszíneken a Solidago konkurenciája erősebb, és így nagyobb arányban marad fenn.
4	H. Kutzenberger: A 2013-as vetőmag keveréket egyedileg állították-e össze, ill. volt-e differenciálás az adott területen belül?	N. Sauberer: Volt differenciálás az adott területen belül: szárazabb ill. frissebb részekre.
5	M. Schnetz: A területeket különböző módon kezelték. Látszik-e ez a különbség a vegetációban?	N. Sauberer: Alig, de a szűrőpróba szerű mintavétel túl kevés is volt ahhoz, hogy ezt jobban meg lehessen ítélni. Az MA 49 Különböző megmunkálási módokat próbált ki. A mélyművelés (40 cm) erdei mulch-al és rozssal bevált. Solidagoparlag erdei mulch-al, 2 év rozstermasztással és sorvasztással, 2013-as fűkeverékkel (85%-ban regionális vetőmag) akár évi 3 kaszálással. A tavaszi gabona nem vált be annyira.

6	M. Kropf: Az Anthyllis vulneraria fix alkotóeleme volt-e a REWISA vetőmag keveréknek? Milyen rétek ezek most? A Bromus erectus dominanciája miatt félszáraz rétek? Van-e esély lapályrét kialakítására?	N. Sauberer: Igen! Én a Rhinanthus sp. tudatos használatát javaslom, pl. kaszált széna átvitelével. A Rihantus válogatás nélkül telepszik meg a gyökereken, és gyengíti a domináns fajokat. (pl. Lucerna, Solidago, Dactylis glomerata)
7		S. Lepusch: A parlagterületek fekvésük miatt, (gátakkal védett részek) nem alkalmasak lapályrét kialakítására. Bromus, Salvia, Arrhenatherum elatius rétek létrehozása a cél. A vetőmagkeveréket és a fejlesztés irányát lásd a mellékletben.
8	T. Wrbka: Helyreállítás ökológiai szempontból érdekes a kérdés, hogy a fűvek és a Solidago közötti antagonizmus tényleg olyan döntő fontosságú-e, vagy egyszerűen kétszer kell-e kaszálni? Vannak-e különbségek a fűvek vetési sűrűségei között? - Fontos, tanulságos variációk lehetnének.	N. Sauberer: A Solidago antagonistájaként a fű fontos. - A talajművelés és őszi gabona kombinációja jó. MA 49 válasza: A vetési sűrűség valószínűleg szintén meghatározó. A területeket hasznosítani kell, ez gyakran nehézkes. A rétek kezdetben gazdálkodók kezelésében voltak. Ők azonban elálltak ettől, mert nem olyan jól tudták szénatermesztésre hasznosítani őket. Most megint gazdálkodó kaszálja a rétek egy részét a szénáért. Sokat saját magunk is komposztálunk.
9	E. Ockermüller: Hogyan kaszálják, kezelik a réteket? Mi történik a lekaszált fűvel? Vannak gazdálkodók, akik ezt átveszik és a teheneikkel, lovaikkal feleltetik?	A réteket körkaszálóval lekaszálják, átforgatják, és bálába kötik. Ez részben körbálázva történik, vagy a MA 48-hoz kerül komposztálásra. Rövid ideig szárítják, hogy nagyobb mennyiség férjen a kocsira.
10	M. Kropf: Vannak-e a konkrét területen már orchideák?	N. Sauberer: Bécsben ezt nem tudtuk igazolni. A "Donauauen Nemzeti Park" Alsó-Ausztriához tartozó részén igen. Néhány évvel ezelőtt egy valamikori homokos szántó területén Eckartsau-ban Anacamptis coriophora -t találtam. S. Lepusch: A Fuchshäufel-i parlagon már megállapították a bevándorlást.
11	M. Kropf: Ha most több a "Lobau"-ban jellemző fajt szeretnénk ezeken a területeken, akkor ésszerű lenne a vándor legeltetés, nem? A fajok ezen területeken való elterjedése érdekében ...	N. Sauberer: A vándor legeltetés abszolút ésszerű kezdeményezés lenne.

Összefoglalás és kitekintés

Susanne Lepusch összefoglalja a további eljárásmodokat -

- ___A kérdések és válaszok összefoglalásra kerülnek a dokumentációban, amit elküldenek a résztvevőknek, akik visszajelzéssel élhetnek.
- ___A prezentációk és jelentések az interneten elérhetőek.

valamint utal a további szerdánkenti találkozókra, melyek hasonló módszerrel történnek majd.

Bernhard Kromp sikeresnek ítéli ezen formátum premierjét, az együttműködést és örül a további hasonló találkozóknak, amíg másképpen ez nem lehetséges.

Susanne Lepusch megköszöni a jelenlétet és zárja a találkozót.

Jelenléti ív:

Részvevők abc sorrendben, titulus nélkül:

Keresztnév	Családi név	Email
Christiane	Brandenburg	christiane.brandenburg@boku.ac.at
Anna	Dopler	office@dop-landschaftsplanung.at
Alexander	Faltejsek	alexander.faltejsek@wien.gv.at
Katrin	Fuchs	k.fuchs@bioforschung.at
Franziska	Hanko	franziskaha@web.de
Kim	Hissek	k.hissek@bioforschung.at
Daniela	Hofinger	office@hofinger-umwelt.at
Michael	Hollinger	michael.hollinger@wien.gv.at
Renátó	Kalocsai	kalocsai.renato@sze.hu
Bernhard	Kromp	b.kromp@bioforschung.at
Matthias	Kropf	matthias.kropf@boku.ac.at
Harald	Kutzenberger	tbk.office@tb-kutzenberger.com
Susanne	Leputsch	susanne.lepusch@wien.gv.at
Alois	Mätzler	am@mprove.at
Milena	McInnes	mlp-office@mcinnes-landschaftsplanung.at
Tatjana	Meshkova	tanuxer@gmail.com
Christina	Nagl	christina.nagl@birdlife.at
Esther	Ockermüller	esther@hymenoptera.at
Norbert	Sauberer	norbert.sauberer@vinca.at
Marlis	Schnetz	maria-elisabeth.schnetz@wien.gv.at
Daniela	Stiegelmar	d.stiegelmar@nationalpark-neusiedlersee-seewinkel.at
Erwin	Szlezak	erwin.szlezak@noel.gv.at
Réne	Tillmann	rene.tillmann@wien.gv.at
András	Vér	ver.andras@sze.hu
Herbert	Weidinger	herbert.weidinger@wien.gv.at
Jurrien	Westerhof	jurrien.westerhof@wwf.at
Thomas	Wrbka	thomas.wrbka@univie.ac.at